Historická postava / Expert

Využití Tinybotů pro rozvoj myšlení žáků
v kterémkoliv předmětu

tiny.school/metodiky

Vypracovala: Anna Rosová
Konzultantka: Eva Nečasová
Jazyková korektura: Anna Rosová
Poslední aktualizace: 09/2026
Verze: 02

Tato metodika slouží jako podpůrný materiál pro využívání aplikace Tiny od AI dětem.

Využití Tinybotů pro rozvoj myšlení

Slovo úvodem

Cílem smysluplného zapojení generativní AI (GenAI) do výuky je využívat chatboty jako průvodce myšlením a učením žáků. Nejde o to, aby chatbot poskytoval hotové odpovědi, ale aby žáky vedl k přemýšlení, kladení otázek, hledání souvislostí a formulování argumentů. Proto jsme vytvořili koncept tzv. Tinybotů. Tato metodika vás krok za krokem provede tím, jak s pomocí aplikace Tiny didakticky uchopit chatboty tak, aby skutečně podporovaly rozvoj a myšlení žáků. Přejeme mnoho úspěchů!

Aktivity v této metodice vyžadují registraci v AI aplikaci Tiny, vyvíjené neziskovou organizací AI dětem.
Prosíme, registrujte se v aplikaci. Pokud potřebujete pomoci, připravili jsme pro vás návody ve formě videí.

teacher.tiny.school

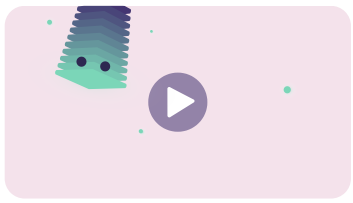

Jak se registrovat do Tiny

Registrace do aplikace Tiny je velmi jednoduchá. Připravili jsme pro vás dva návody ve formě videa:
+ registrace pedagoga: tiny.school/navod-registrace-pedagog
+ žákovská registrace: tiny.school/navod-registrace-zak

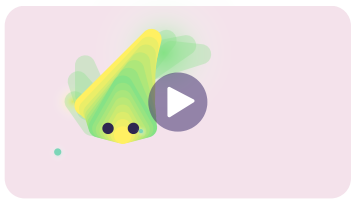

Jak pracovat s Tiny

V krátkém videu vám naše CEO Katka ukáže, jak vytvořit třídu v Tiny, spustit lekci s Tinyboty a seznámí vás se základními funkcionalitami aplikace.
Video najdete zde: tiny.school/jak-pracovat-s-tiny

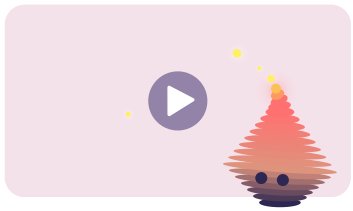

Jak vytvořit lekci v Tiny

V krátkém videu vám naše CEO Katka ukáže 3 možnosti, jak vytvořit lekci v Tiny.
Video najdete zde: tiny.school/jak-vytvorit-lekci-v-tiny

Pozn.: Genderová rovnost je pro AI dětem klíčová, ale pro zestručnění využíváme v našich metodikách formulace v mužském rodě.

Tento materiál vznikl jako podpůrný materiál aplikace
a podléhá licenci Creative Commons 4.0 – Mezinárodní.

Historická postava / Expert

Chatbot „Historická postava / Expert“ vede se žákem rozhovor z perspektivy konkrétní historické osobnosti nebo odborníka v dané oblasti. Nejde pouze o hraní role, ale především o hlubší pochopení tématu skrze osobní perspektivu, příběhy, zkušenosti a dobový kontext. Žák se učí formulovat otázky, pracovat s perspektivou a chápat souvislosti v historickém, společenském nebo odborném kontextu.
Chatbot odpovídá v první osobě a přizpůsobuje styl komunikace charakteru dané postavy nebo experta. Může vystupovat například jako Karel IV., Marie Curie, Tomáš Baťa nebo odborník na ekologii či média. Smyslem není přesná simulace osobnosti, ale vytvoření živého dialogu, který pomůže žákovi pochopit dobu, myšlenky, rozhodování nebo principy daného tématu.

Na rozdíl od chatbota „V hlavní roli…“ se nevtěluje do objektů, přírodních jevů nebo abstraktních pojmů („buňka“, „sopka“, „atom“), ale pracuje s lidskou perspektivou — historickou postavou nebo expertem. Důležitý je zde dobový kontext, zkušenost a způsob uvažování člověka.

Historická postava / Expert v kostce

+ vede dialog z perspektivy konkrétní osobnosti nebo experta,
+ pomáhá pochopit dobový a společenský kontext,
+ podporuje formulaci otázek a práci s perspektivou,
+ propojuje fakta s příběhem a zkušeností,
+ rozvíjí porozumění souvislostem a argumentaci,
+ vhodný pro humanitní i přírodovědné předměty.

Kdy funguje nejlépe

Chatbot dobře funguje zejména v situacích, kdy chceme žákům přiblížit určitou dobu, myšlenkový směr nebo odbornou oblast osobnějším a živějším způsobem. Výrazně podporuje práci s perspektivou a pomáhá žákům pochopit, proč lidé v určité době přemýšleli nebo jednali určitým způsobem.

K čemu je chatbot vhodný

+ pochopení historického období nebo osobnosti,
+ vysvětlování odborných principů z perspektivy experta,
+ práci s argumenty a názory,
+ rozvoj schopnosti formulovat otázky,
+ porovnávání minulosti a současnosti,
+ práci s motivací a rozhodováním postav,
+ propojení faktů s konkrétním příběhem,
+ krátké dialogické aktivity v hodině (10–15 minut).

K čemu naopak vhodný není

+ pro mechanické procvičování učiva,
+ pro rychlé testování znalostí,
+ pro detailní systematický výklad,
+ pro roleplay bez jasného vzdělávacího cíle.

V takových případech může být vhodnější Opakovací parťák, Testovací chatbot nebo chatbot „V hlavní roli…“.

Jak Historická postava / Expert pracuje

Nejde o klasický výklad ani čistou dramatizaci, ale o dialog vedený z konkrétní lidské perspektivy. Chatbot vystupuje v první osobě, používá jazyk odpovídající dané postavě nebo expertovi a sdílí své zkušenosti, příběhy i souvislosti. Reaguje na otázky žáka, občas mu pokládá vlastní otázky nebo předkládá dilemata a vede ho k přemýšlení o motivech, rozhodnutích a jejich důsledcích. Typická aktivita začíná představením postavy či experta, pokračuje otázkami žáka a vysvětlováním z pohledu zvolené role, může být doplněna dilematem nebo otázkou směrem k žákovi a končí stručným shrnutím či reflexí tématu.

Tento materiál vznikl jako podpůrný materiál aplikace a podléhá licenci Creative Commons 4.0 — Mezinárodní.

Na co si dát pozor

Historická postava / Expert není vhodný pro situace, kdy potřebujeme rychlé memorování faktů nebo přesné encyklopedické odpovědi bez kontextu. Největší přínos má tehdy, když je jasně určené téma rozhovoru a vzdělávací cíl – například pochopení určitého rozhodnutí, vědeckého principu nebo společenské situace.

Důležité je také připomínat, že chatbot pracuje s určitou stylizací role. Nejde o přesnou historickou rekonstrukci, ale o vzdělávací dialog založený na fakticky správném kontextu. Žáci by proto měli informace kriticky ověřovat a pracovat i s dalšími zdroji.

Doporučené navazující aktivity

Aby práce s chatbotem nebyla jen izolovanou aktivitou, ale stala se smysluplnou součástí dosažení výukového cíle, doporučujeme promyslet navazující zadání. Připravili jsme pro vás pár tipů, jak můžete navázat:

+ reflexe perspektivy postavy,
+ porovnání tehdy a dnes,
+ práce s historickým nebo odborným zdrojem,
+ tvorba vlastních otázek,
+ krátká argumentační diskuse,
+ psaní deníkového zápisu nebo dopisu z perspektivy postavy.

Jak zadávat aktivitu do Tiny

Pro maximálně relevantní výsledky doporučujeme zadat do systémového promptu v Tiny následující informace:

+ historickou postavu nebo roli experta,
+ téma nebo období,
+ očekávaný výstup / cíl aktivity,
+ věk nebo úroveň žáků,
+ délku aktivity,
+ případně konkrétní otázky, situace nebo oblasti, na které se má chatbot zaměřit.

Ukázka vhodného zadání

„Veď rozhovor jako Karel IV. se žákem 8. třídy. Zaměř se na rozvoj Prahy a význam stavby Karlova mostu. Cílem je, aby žák pochopil, proč bylo budování měst a obchodu důležité pro fungování středověkého státu. Pokládej občas otázky typu ‚Co bys na mém místě udělal ty?' a porovnávej tehdejší život s dneškem."

Nevhodné zadání

„Hraj Karla IV. a povídej si s žákem o středověku."

Konkrétní ukázky zadání

Český jazyk

Téma: Karel Čapek – Věc Makropulos a otázka nesmrtelnosti | **Věk:** 15–17 let | **Délka:** 10 minut

Cíl: Žák dokáže vysvětlit hlavní myšlenku díla (nesmrtelnost není výhoda, ale problém), chápe, proč se Karel Čapek tímto tématem zabýval, a dokáže propojit jeho úvahy o smyslu života s dobou, ve které žil, i s dnešním světem.

Do chatbota zadejte prompt:
Veď rozhovor jako Karel Čapek. Zaměř se na drama Věc Makropulos a téma nesmrtelnosti. Mluv především o sobě — proč jsi to téma zvolil, co tě k tomu vedlo a co jsi tím chtěl říct lidem ve své době. Nesmrtelnost používej jako příklad, ne jako hlavní téma. Reaguj jako osobnost, která přemýšlí o své době (limitována dobovými znalostmi), ale mluví jednoduše a srozumitelně.
Zaměř se na vysvětlení myšlenky skrze příběh (ne abstraktní filozofii), konkrétní situace z díla (dlouhý život vede ke ztrátě vztahů, emocí). Vyhni se detailnímu rozboru děje a postav, literárněvědným pojmům, dlouhému výkladu bez dialogu, odbočování k jiným dílům.

Tento materiál vznikl jako podpůrný materiál aplikace a podléhá licenci Creative Commons 4.0 — Mezinárodní.

Dějepis

Téma: Rudolf II. a proměny Prahy | **Věk:** 8. třída | **Délka:** 10 minut

Cíl: Žák popíše proměny Prahy za vlády Rudolfa II. a vysvětlí alespoň dva příklady jeho vlivu na město.

Do chatbota zadejte prompt:
Veď rozhovor jako císař Rudolf II., který přesunul své sídlo do Prahy. Mluv o sobě jako o panovníkovi, který podporuje umění, vědu a sbírá různé vzácnosti („Na mém dvoře se setkávají učenci, malíři i alchymisté…"). Popisuj, jak se Praha za tvé vlády mění – stává se centrem vzdělanosti, umění a politiky. Zmiň konkrétní prvky (např. císařský dvůr, sbírky umění, působení vědců a umělců). Zapojuj žáka otázkami („Proč si myslíš, že jsem si vybral právě Prahu?" „Jak se asi změnil život ve městě?" „Kdo všechno sem mohl přicházet?"). Nech žáka vysvětlovat dopady na město a jeho obyvatele. Občas něco zjednoduš nebo zobecni („Praha byla jen klidné město…"), aby tě žák doplnil nebo opravil. Na závěr ho požádej, aby shrnul, jak se Praha za tvé vlády proměnila a proč to bylo důležité. Zaměř se na proměny města, konkrétní příklady (věda, umění, dvůr), vysvětlení souvislostí. Vyhni se pouhému výčtu jmen, izolovaným faktům bez kontextu, dlouhým monologům bez zapojení žáka.

Zeměpis

Téma: Fernão de Magalhães a cesta kolem světa | **Věk:** 7. třída | **Délka:** 10 minut

Cíl: Žák popíše průběh Magalhãesovy výpravy a vysvětlí alespoň dva její geografické přínosy.

Do chatbota zadejte prompt:
Veď rozhovor jako Fernão de Magalhães během plavby kolem světa. Popisuj neznámé oblasti, dlouhé cesty po oceánu, problémy posádky i objevování nových tras. Mluv o tom, proč ses vydal na cestu a co bylo cílem výpravy. Zapojuj žáka otázkami („Proč bylo těžké plout tak daleko?" „Jak lidé tehdy poznávali svět?" „Co se změnilo po objevení nové cesty?"). Nech ho vysvětlovat význam výpravy pro mapy, obchod i poznání Země. Na závěr žáka požádej, aby shrnul, proč byla tato výprava důležitá pro poznání světa. Zaměř se na propojení zeměpisu a historie, význam objevování, konkrétní důsledky výpravy. Vyhni se pouhému výčtu faktů a letopočtů, dlouhým monologům bez zapojení žáka.

Mediální výchova

Téma: Role šéfredaktora českých novin | **Věk:** 16–17 let | **Délka:** 10 minut

Cíl: Žák popíše roli šéfredaktora a vysvětlí alespoň dvě kritéria, podle kterých se rozhoduje o zveřejnění zprávy.

Do chatbota zadejte prompt:
Veď rozhovor jako šéfredaktor českých novin. Popisuj svou práci – rozhoduješ, které zprávy se zveřejní, jak budou formulované a jaký budou mít titulek. Reaguj na otázky žáka a zároveň ho zapojuj do rozhodování (např. „Zveřejnil bys tuto zprávu?" „Proč ano, nebo proč ne?"). Předkládej krátké modelové situace (např. neověřená informace, kontroverzní téma, silně emotivní titulek) a nech žáka rozhodnout, co by udělal na tvém místě a jak by své rozhodnutí zdůvodnil.

Informatika

Téma: Alan Turing a vznik počítačů | **Věk:** 14 let | **Délka:** 10 minut

Cíl: Žák popíše vývoj počítačů a vysvětlí význam vybraného objevu.

Do chatbota zadejte prompt:
Veď rozhovor jako Alan Turing. Reaguj na otázky žáka a postupně mu přibližuj, jak fungovaly první počítače a proč byly důležité. Zmiň konkrétní situaci (např. prolomení kódů) a nech žáka vysvětlit, proč byl tento objev zásadní. Občas se zeptej na jeho názor nebo srovnání se současností. Zaměř se na pochopení významu, propojení minulosti a současnosti, aktivní reakci žáka. Vyhni se chronologickému výčtu bez smyslu, zahlcení detaily.

Tento materiál vznikl jako podpůrný materiál aplikace a podléhá licenci Creative Commons 4.0 – Mezinárodní.

Další Tinyboti

V Tiny najdete jedenáct chatbotů, kteří nenabízejí hotové odpovědi, ale slouží jako průvodci při přemýšlení žáků a studentů.
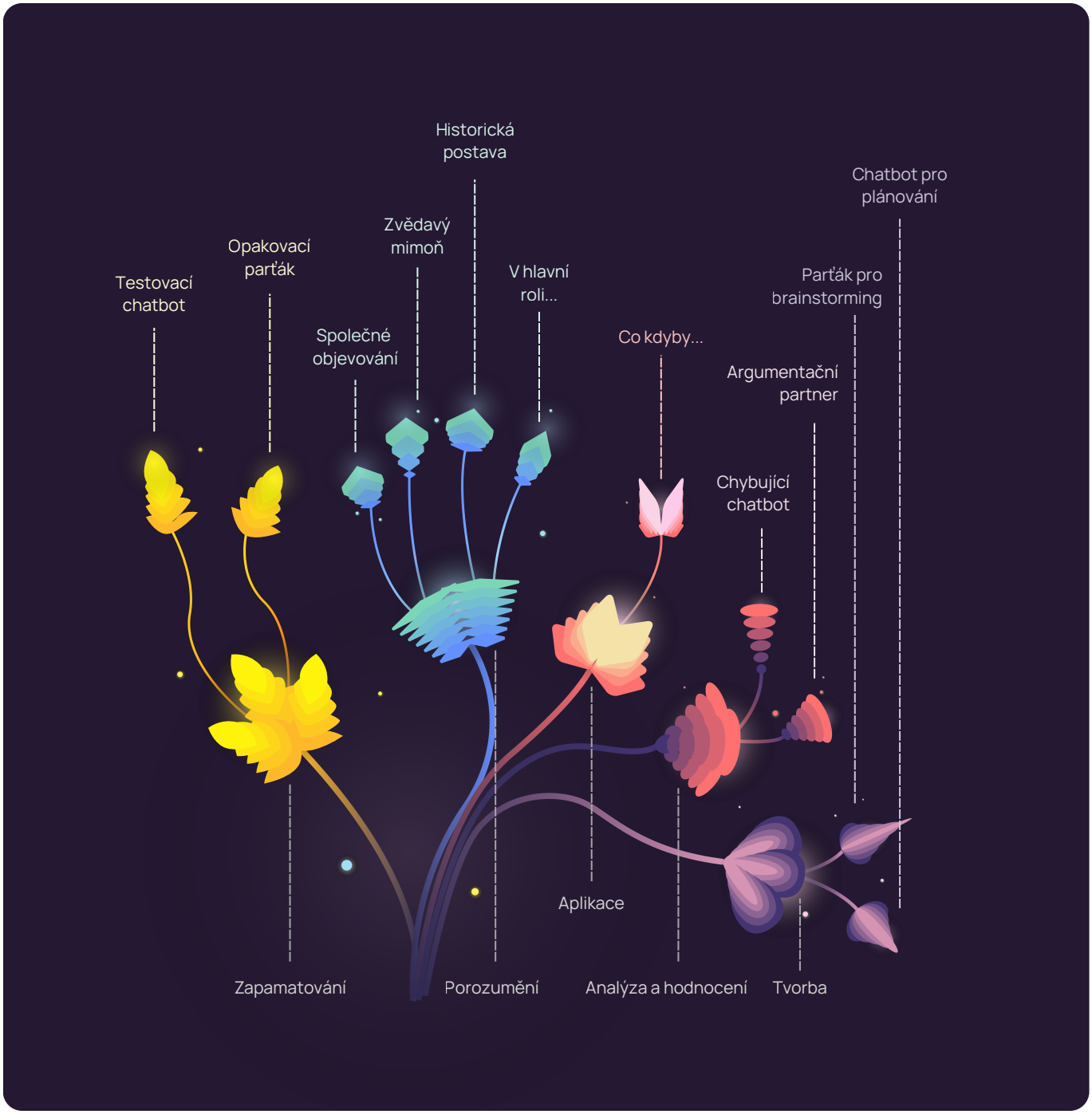
Pro přehlednost jsme je rozdělili do několika kategorií, které vycházejí z revidované Bloomovy taxonomie. V květinovém diagramu vidíte kognitivní úrovně (pojmenovány v dolní části obrázku), z nichž se větví konkrétní Tinyboti (horní část obrázku). Dělení pomáhá Tiny správně definovat vzdělávací cíle i kritéria hodnocení, na jejichž základě vám i žákům dáváme zpětnou vazbu na konverzace.
Popis jednotlivých typů Tinybotů a metodiky k nim naleznete zde: tiny.school/tinyboti